

TIESU EKSPERTU PADOME

Antonijas iela 6, Rīgā, LV-1010, tālrunis: 25696310

e-pasts: tiesueksperti@ta.gov.lv

Rīgā

Tiesu ekspertu kandidātu apmācības programma

Pieaugušo personu psiholoģiskā stāvokļa izpēte

(specialitātes kods 26.01)

Nr.p.k.	Apmācību programmas nosaukums	Tiesu eksperta kandidāta (Kandidāts) apmācības Pieaugušo personu psiholoģiskā stāvokļa izpētes specialitātē (Apmācības).
1.	Apmācību apjoms	462 akadēmiskās stundas
2.	Sasniedzamais rezultāts	Kandidāts ir apguvusi nepieciešamās zināšanas un prasmes tiesu ekspertīzes veikšanai pieaugušo personu psiholoģiskā stāvokļa izpētes specialitātē.
3.	Prasības Apmācību vadītājam	4.1.Tiesu eksperta sertifikāts Pieaugušo personu psiholoģiskā stāvokļa izpētes specialitātē. 4.2.Vismaz trīs gadu profesionālās darbības pieredze tiesu eksperta darbā Pieaugušo personu psiholoģiskā stāvokļa izpētes specialitātē. 4.3. Pārzina aktuālos zinātniskos pētījumus un pierādījumus balstītas pieejas jomā. 4.4. Nodrošina kandidātam iespēju piedalīties tiesu psiholoģiskajās ekspertīzēs atbilstoši praktiskās daļas uzdevumiem.
4.	Prasības Kandidātam	Atbilstība Tiesu ekspertu likuma 6.pantā noteiktajām prasībām tiesu eksperta kandidātam.
5.	Nepieciešamās priekšzināšanas Kandidātam	6.1.Teorētiskās zināšanas: attīstības psiholoģijā; personības psiholoģijā; patopsiholoģijā; vardarbības psiholoģijā; krīzes psiholoģijā; neiropsiholoģijā; kognitīvajā psiholoģijā; juridiskajā psiholoģijā. 6.2.Praktiskās iemaņas: psiholoģiskās izpētes veikšana pilngadīgai personai; psihologa atzinuma sagatavošana; apgūtas psiholoģiskās izpētes metodes kognitīvo spēju (uzmanības, atmiņas) izvērtēšanai, intelekta izvērtēšanai, emocionālā stāvokļa un uzvedības īpatnību izvērtēšanai, personības īpatnību, psiholoģiskas traumas izvērtēšanai, patopsiholoģisko simptomu izvērtēšanai. 6.3. Gadījumā, ja kāda no nepieciešamajām priekšzināšanām iztrūkst vai ir nepietiekamā apjomā, Apmācību vadītājs to apguvi iekļauj apmācību plānā un Kandidāts to apgūst Apmācību laikā.

Apmācību programma izstrādāta Biedrības "Latvijas juridiskās psiholoģijas asociācija" (reģ. Nr. 40008200072) tiesu psiholoģijas ekspertu darba grupā 2025.-2026.gadā.

6.	Apmācību saturs	7.1. Vispārīgā daļa: Kandidāts apgūst teorētiskās zināšanas un praktiskās iemaņas par tiesu ekspertīzes sistēmu, tiesu eksperta profesionālo darbību, kā arī eksperta un ekspertīzes lomu kriminālprocesā, civilprocesā, administratīvajā procesā un administratīvā pārkāpuma procesā. 7.2. Speciālā daļa: Kandidāts apgūst teorētiskās zināšanas tiesu psiholoģijā un zināšanas par Metodi “Pieaugušo personu psiholoģiskā stāvokļa izpēte” un tās pielietošanu. 7.3. Praktiskā daļa: Kandidāts ar procesa virzītāja atļauju piedalās tiesu psiholoģisko ekspertīžu norisē, sastāda tiesu eksperta Atzinumu projektus. 7.4. Kvalifikācijas darba izstrāde. 7.5. Dalība tiesas sēdē, saskaņojot ar procesa virzītāju.
7.	Apmācību plāns	8.1. Kandidāts Apmācību vadītāja vadībā apgūst teorētiskās zināšanas, atbilstoši Apmācību saturam. 8.2. Apmācību vadītājs sadarbībā ar Kandidātu plāno praktisko apmācību daļu, nosaka un, ja nepieciešams, Apmācību laikā papildina apgūstamās prasmes. 8.3. Kandidāts izstrādā Kvalifikācijas darbu par kādu no rekomendētajām Kvalifikācijas darba tēmām.
8.	Prasības sekmīgai Apmācību pabeigšanai	9.1. Izpratne par likumos un normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, kas regulē tiesu eksperta darbību, izpratne par tiesu eksperta darbības ētiku. Vērtēšanas kritērijs: Pašpārbaudes vērtējums – Apgūts. 9.2. Izpratne par tiesu psiholoģijas teorētiskiem jautājumiem. Vērtēšanas kritērijs: Apmācību vadītāja vērtējums – Apgūts. 9.2. Prasmes patstāvīgi pielietot metodi “Pieaugušo personu psiholoģiskā stāvokļa izpēte” un sniegt eksperta Atzinumu. Vērtēšanas kritērijs: veiktas 5 tiesu psiholoģiskās ekspertīzes, sastādīti 5 tiesu psiholoģiskās ekspertīzes atzinumu projekti, tajā skaitā 3 patstāvīgi sastādīti atzinumu projekti, ko Kandidāts iesniedz Tiesu ekspertu padomei recenzēšanai sertifikācijas pārbaudījuma ietvaros. Vērtēšanas kritērijs: Apmācību vadītāja vērtējums – Ieskaitīts. 9.5. Izstrādāts kvalifikācijas darbs, ko Kandidāts iesniedz Tiesu ekspertu padomei sertifikācijas eksāmena kārtīšanai. Vērtēšanas kritērijs: Apmācību vadītāja vērtējums – Ieskaitīts.
9.	Apliecinājums par Apmācību pabeigšanu.	Apmācību vadītājs vai tiesu ekspertīžu iestāde gadījumā, ja Apmācības tiek apgūtas iestādē, pēc Apmācību sekmīgas pabeigšanas izsniedz Kandidātam apliecinājumu par Apmācību

		programmas apguvi.
10.	Atteikums turpināt Apmācības	Ja Kandidāts par apgūstamo tēmu trīs reizes saņēmis vērtējumu “Nav apgūts” vai trīs reizes saņēmis vērtējumu “Nav ieskaitīts” Apmācību Praktiskajā daļā vai Kvalifikācijas darbā, Apmācību vadītājs var pieņemt lēmumu par pamatotu atteikumu turpināt Kandidāta apmācības, par ko rakstiski informē Kandidātu un tiesu ekspertīžu iestādi, ja Apmācība tiek apgūta iestādē, norādot atteikuma iemeslus.

APMĀCĪBU SATURS

VISPĀRĪGĀ DAĻA

Tēma	Mācību forma	Izmantojamie materiāli	Apjoms stundās	Pārbaudes forma
Tiesu ekspertīze un tiesu eksperta darbība. Tiesu eksperts un tiesu ekspertīze kriminālprocesā, civilprocesā, administratīvajā procesā un administratīvā pārkāpuma procesā. Tiesu eksperta ētikas kodekss.	Patstāvīga apguve	Interaktīvs apmācību kurss tiesu ekspertu kandidātiem	80	Zināšanu pārbaudes tests (pašpārbaude)

SPECIĀLĀ DAĻA

Tēma	Apakštēma	Mācību forma	Izmantojamie materiāli	Apjoms stundās	Pārbaudes forma
Likumpārkāpēji	Kriminālā uzvedība Vardarbības psiholoģija	Patstāvīga apguve pēc Apmācību vadītāja sniegtajiem materiāliem	https://doi.org/10.1037//0033-295X.100.4.674 https://doi.org/10.1177/0093854896023001004 https://doi.org/10.1002/9781119240716.ch3	5	Atbildes uz Apmācību vadītāja sagatavotiem jautājumiem
Liecinieki	Liecību un liecināšanas psiholoģiskie aspekti	Patstāvīga apguve pēc Apmācību vadītāja sniegtajiem materiāliem	https://doi.org/10.1037/apl0000000 https://doi.org/10.1016/S0022-5371(74)80011-3	5	Atbildes uz Apmācību vadītāja sagatavotiem jautājumiem
Cietušie	Viktimoloģija	Patstāvīga apguve pēc	https://doi.org/10.1177/02697580020090	5	Atbildes uz Apmācību

	Psiholoģiskā trauma Retraumatizācija Asimptomātiski cietušie	Apmācību vadītāja sniegtajiem materiāliem	0302 https://doi.org/10.3109/10673229409017088 https://doi.org/10.1016/j.psc.2009.06.008		vadītāja sagatavotiem jautājumiem
Individuāli psiholoģisko īpatnību noteikšanas ekspertīze	Individuāli psiholoģiskās īpatnības Individuāli psiholoģisko īpatnību būtiska ietekme uz uzvedību	Patstāvīga apguve, gadījuma analīze	Metode “Pieaugušo personu psiholoģiskā stāvokļa izpēte”	4	Gadījuma analīze par personas individuālo psiholoģisko īpatnību noteikšanu
Emocionālā stāvokļa noteikšanas ekspertīze	Emocionālais stāvoklis Emocionālā stāvokļa būtiska ietekme uz uzvedību	Patstāvīga apguve, gadījuma analīze	Metode “Pieaugušo personu psiholoģiskā stāvokļa izpēte”	4	Gadījuma analīze par personas emocionālā stāvokļa noteikšanu
Ekspertīze par spēju liecināt	Potenciālā spēja liecināt Aktuālā spēja liecināt Faktori, kas būtiski ietekmē spēju liecināt	Patstāvīga apguve, gadījuma analīze	Metode “Pieaugušo personu psiholoģiskā stāvokļa izpēte”	4	Gadījuma analīze par personas spēju liecināt
Bezpalīdzības stāvokļa psiholoģiskie kritēriji	Spēja izprast ar cietušo veikto darbību rakstu Spēja izprast ar cietušo veikto darbību nozīmi Spēja pretoties	Patstāvīga apguve, gadījuma analīze	Metode “Pieaugušo personu psiholoģiskā stāvokļa izpēte”	4	Gadījuma analīze par personas bezpalīdzības stāvokļa noteikšanu
Psiholoģisko seku noteikšanas ekspertīze	Psiholoģiskās sekas Psihiskas ciešanas Psihiska trauma Smaga	Patstāvīga apguve, gadījuma analīze	Metode “Pieaugušo personu psiholoģiskā stāvokļa izpēte”	4	Gadījuma analīze par personas psiholoģisko seku noteikšanu

	psihiska trauma				
Ekspertīze par spēja piedalīties izmeklēšanas darbībās	Faktori, kas būtiski ietekmē spēju piedalīties izmeklēšanas darbībās	Patstāvīga apguve, gadījuma analīze	Metode “Pieaugušo personu psiholoģiskā stāvokļa izpēte”	4	Gadījuma analīze par personas spēju piedalīties izmeklēšanas darbībās
Pēcnāves ekspertīze	Emocionālais stāvoklis, tā dinamika Emocionālā stāvokļa ietekme uz uzvedību Emocionālā stāvokļa cēloniska saistība ar darbībām, kas vērstas pret personu	Patstāvīga apguve, gadījuma analīze	Metode “Pieaugušo personu psiholoģiskā stāvokļa izpēte”	4	Gadījuma analīze par personas emocionālā stāvokļa izvērtēšanu pēcnāves ekspertīzē
Ekspertīze civilprocesā, administratīvajā procesā	Vecāka zināšanas un prasmes bērna audzināšanā Vecāka spējas izprast un apmierināt bērna vajadzības Vecāka individuāli psiholoģiskās īpatnības Vecāka saskarsme ar bērnu Vecāka spēja veidot sadarbību ar otru vecāku Konflikts, konflikta dinamika	Patstāvīga apguve, gadījuma analīze	Metode “Pieaugušo personu psiholoģiskā stāvokļa izpēte”	8	Gadījuma analīze par vecāka psiholoģiskā stāvokļa izvērtējumu civillietā
Pieaugušo personu psiholoģiskā stāvokļa izpēte	Ekspertīzes plānošana Ekspertīzes norise Eksperta	Trīs gadījumu analīze par ekspertīzes plānošanu,	Metode “Pieaugušo personu psiholoģiskā stāvokļa izpēte”	8	Izstrādāts trīs ekspertīžu plāns

	Atzinuma sagatavošana Eksperta Atzinuma sniegšana Psiholoģiskā ekspertīze kompleksās ekspertīzes ietvaros	norisi, Atzinuma sagatavošana.			
Eksperta nopratināšana	Eksperta nopratināšana na pirmstiesas izmeklēšanā Eksperta nopratināšana tiesā	Dalība tiesas sēdē ar procesa virzītāja piekrišanu, diskusija		4	

PRAKTISKĀ DAĻA

Kandidāts uzsāk Apmācību praktisko daļu pēc tam, kad saņēmis Apmācību vadītāja vērtējumu “Apgūts” par Apmācību Vispārīgo un Speciālo daļu.

Nr.p.k.	Uzdevumi	Iekļaujamie ekspertīžu veidi	Apjoms stundās	Vērtēšanas kritērijs
1.	Kandidāts ar procesa virzītāja atļauju piedalās piecās tiesu psiholoģiskajās ekspertīzēs	1.1. Tiesu psiholoģiskā ekspertīze krimināllietā kompleksās ekspertīzes ietvaros 1.2. Tiesu psiholoģiskā ekspertīze krimināllietā cietušajam un pārkāpējam 1.3. Tiesu psiholoģiskā ekspertīze civillietā	10	Uzdevums izpildīts
2.	Kandidāts ar procesa virzītāja atļauju veic divas tiesu psiholoģiskās ekspertīzes un sagatavo tiesu eksperta Atzinumu projektus, konsultējoties ar Apmācību vadītāju	Vismaz viena tiesu psiholoģiskā ekspertīze krimināllietā	24	Uzdevums izpildīts
3.	Kandidāts ar procesa virzītāja atļauju veic trīs tiesu psiholoģiskās ekspertīzes, klātesot Apmācību vadītājam, un patstāvīgi sagatavo tiesu eksperta Atzinumu projektus	3.1. Vismaz viena tiesu psiholoģiskā ekspertīze krimināllietā 3.2. Vismaz viena tiesu psiholoģiskā ekspertīze civillietā	45	Uzdevums izpildīts

KVALIFIKĀCIJAS DARBS

Uzdevums	Kvalifikācijas darba izstrāde	Sasniedzamais rezultāts	Apjoms stundās	Vērtēšanas kritērijs
Kandidāts izvēlas un formulē kvalifikācijas darba tēmu par kādu no tiesu psiholoģiskajā ekspertīzē pētāmajiem jautājumiem, un saskaņo to ar Apmācības vadītāju	Kandidāts izstrādā kvalifikācijas darba tēmu pieaugušo personu psiholoģiskā stāvokļa izpētes specialitātē, kurā iekļauj teorētisko nostādņu izvērtējumu un ekspertīžu prakses analīzi. Kvalifikācijas darba tēma var būt arī metodisko norādījumu vai izpētes metodes izstrāde.	Kvalifikācijas darbs sniedz pamatotu, pierādījumos balstītu, vispusīgu un saprotamu pētāma jautājuma izklāstu	240	Uzdevums izpildīts

KVALIFIKĀCIJAS DARBA IZSTRĀDES VADLĪNIJAS.

1. Darba tēmas atbilstība un aktualitāte.

1. Tēmas nozīmīgums. Kvalifikācijas darba temats ir jāpamato ar tā praktisko nozīmīgumu bērnu tiesu psiholoģisko ekspertīžu jomā.
2. Aktualitāte Latvijā un starptautiskā kontekstā. Tēmai jāiekļaujas pašreizējās diskusijās un pētījumos, kas saistīti ar bērnu iesaisti juridiskos procesos.
3. Atbilstība profesionālajām kompetencēm. Darba saturam jāpalīdz apgūt vai padziļināt prasmes, kas atbilst bērnu tiesu psiholoģisko ekspertīžu jomai.

2. Darba mērķis un uzdevumi.

1. Pētījuma mērķa konkrētība. Mērķim jābūt skaidri formulētam, atbilstošam pētāmajai problēmai un praktiski sasniedzamam.
2. Atbilstoši uzdevumi. Jāprecizē vairāki pētnieciskie uzdevumi, kas soli pa solim nodrošina mērķa sasniegšanu

3. Teorētiskais pamatojums.

1. Literatūras apskats. Jāveic vispusīgs un aktuāls literatūras pārskaits, iekļaujot Latvijā un ārvalstīs veiktus pētījumus, metaanalīzes, starptautiskos normatīvos aktus, kā arī profesionālo literatūru.
2. Normatīvais regulējums. Jāanalizē un jānorāda relevantie tiesiskie regulējumi (likumi, MK noteikumi, tiesu prakses vadlīnijas), kas reglamentē bērnu tiesu psiholoģisko ekspertīžu veikšanu un psiholoģiskās izpētes principus.

4. Ekspertīžu prakses konkrēta gadījuma vai gadījumu analīze.

5. Secinājumi un praktiskie ieteikumi.

1. Secinājumi. Precīzs kopsavilkums, kurā uzskaitīti galvenie secinājumi un konkrēti ieteikumi.
2. Praktiskie ieteikumi. Jāsniedz priekšlikumi, kas varētu uzlabot tiesu psiholoģijas ekspertu darbu ar bērniem.

VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI

Apgūts	Speciālajā daļā Kandidāts apgūstamās tēmas ietvaros pārzina juridiskās psiholoģijas pamatnostādnes un to praktisko pielietojumu tiesu psiholoģiskās ekspertīzes ietvaros, spēj atbildēt uz Apmācību vadītāja jautājumiem par
--------	--

	apgūstamo tēmu. Ir pieļaujamas nepilnīga vai neprecīza izpratne par atsevišķiem apgūstamās tēmas jautājumiem, kas saistīts ar praktiskās pieredzes trūkumu.
Jāturpina apguvi	Speciālajā daļā Kandidāts apgūstamās tēmas ietvaros daļēji pārzina juridiskās psiholoģijas pamatnostādnes un to praktisko pielietojumu tiesu psiholoģiskās ekspertīzes ietvaros, nepieciešams turpināt tēmas apguvi saskaņā ar Apmācību vadītāja sniegtajiem norādījumiem.
Nav apgūts	Kandidāts nav apguvis pamata zināšanas par apgūstamo tēmu, neizrāda izpratni par apgūstamo tēmu, nespēj atbildēt uz Apmācību vadītāja uzdotajiem jautājumiem.
Ieskaitīts	Kandidāts izpildījis Praktiskajā daļā izvirzītos uzdevumus. Kandidāts ir izstrādājis Kvalifikācijas darbu atbilstoši sasniedzamajam rezultātam.
Daļēji ieskaitīts	Kandidāts ir pildījis Praktiskajā daļā izvirzītos uzdevumus, bet izpildes laikā Apmācību vadītājs konstatē Kandidāta nepilnīgas zināšanas, izpratni vai praktiskās iemaņas, kas apgūstamas papildus saskaņā ar Apmācību vadītāja sniegtajiem norādījumiem. Kandidāts ir izstrādājis Kvalifikācijas darbu, bet tas neatbilst sasniedzamajam rezultātam, Kandidāts pilnveido Kvalifikācijas darbu saskaņā ar Apmācību vadītāja sniegtajiem norādījumiem.
Nav ieskaitīts	Kandidāts nav izpildījis Praktiskajā daļā izvirzītos uzdevumus, izpildes laikā Apmācību vadītājs konstatē būtiskus trūkumus Kandidāta zināšanās, izpratnē vai praktiskajās iemaņās. Kandidāts nav izstrādājis Kvalifikācijas darbu atbilstoši sasniedzamajam rezultātam.

Tiesu ekspertu padomes priekšsēdētāja

V. Rūsiņa

Dokuments parakstīts elektroniski ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.

Apstiprināta
Tiesu ekspertu padomes
2026.gada 4.marta sēdē
Protokols Nr.5